

ÓDÝRARA MALBIK - FÆRANLEGAR MALBIKSSTÖÐVAR *SIGÞÓR SIGURÐSSON, COLAS ÍSLAND*

Ráðstefna Vegagerðarinnar 14 september 2021

Það sem fjallað verður um í erindinu er einfaldlega þessi spurning:

Er raunhæft að slitlag á umferðarþyngstu leiðum á þjóðvegakerfinu, verði malbik?

Efnistöð:

- Malbik v Klæðing (hot mix asphalt v surface dressing)
- Staðan í dag (status today)
- Staðsetning malbikunarstöðva og biktanka (HMA and bitumen plant's location)
- Kostnaður við malbik og mögulegur sparnaður (cost and savings)
- Reykjavík – Akureyri og Reykjavík – Jökulsárlón
- Námur - <http://namur.vegagerdin.is> (quarries in Iceland)
- Er þetta raunhæft ? – 10 ára plan (realistic plan ?)

Malbik v Klæðing

- Malbik; blandað í malbikunarstöð, er 150-160°C, ekið á verkstað og lagt út með malbikunarvélum og valtað meðan er heitt
- Klæðing; spreymbílar sprauta þjálbiki eða bikpeytu á yfirborðið og sérstakur steinefnadreifari sér um að dreifa steinefni í heitt efnið eins fljótt og hægt er, valtað, sópað og svo eftirvaltað með umferðinni

Malbikun. Ljósmynd Colas

Malbik v Klæðing

- Malbik; þétt, lokað yfirborð, holrýmd 1-4% þykkt eftir vali en algengt 3-6 cm.
4 cm malbikslag er um 100 kg/m²
- Klæðing; grófara yfirborð, sérstaklega fyrst. Einföld klæðing er alls um 20-25 kg/m² af efni þar af 1,5-1,8 kg af bindiefni

Kostir malbiks umfram klæðingu
Slétt - sléttar út minni ójöfnur
Hjölför hverfa
Ekkert grjótkast, ekki lausamöl
Meira umferðaröryggi
Engar blæðingar
Aukið burðarþol

Vinna við klæðingu. Ljósmynd Kristinn Jónasson, Skessuhorn

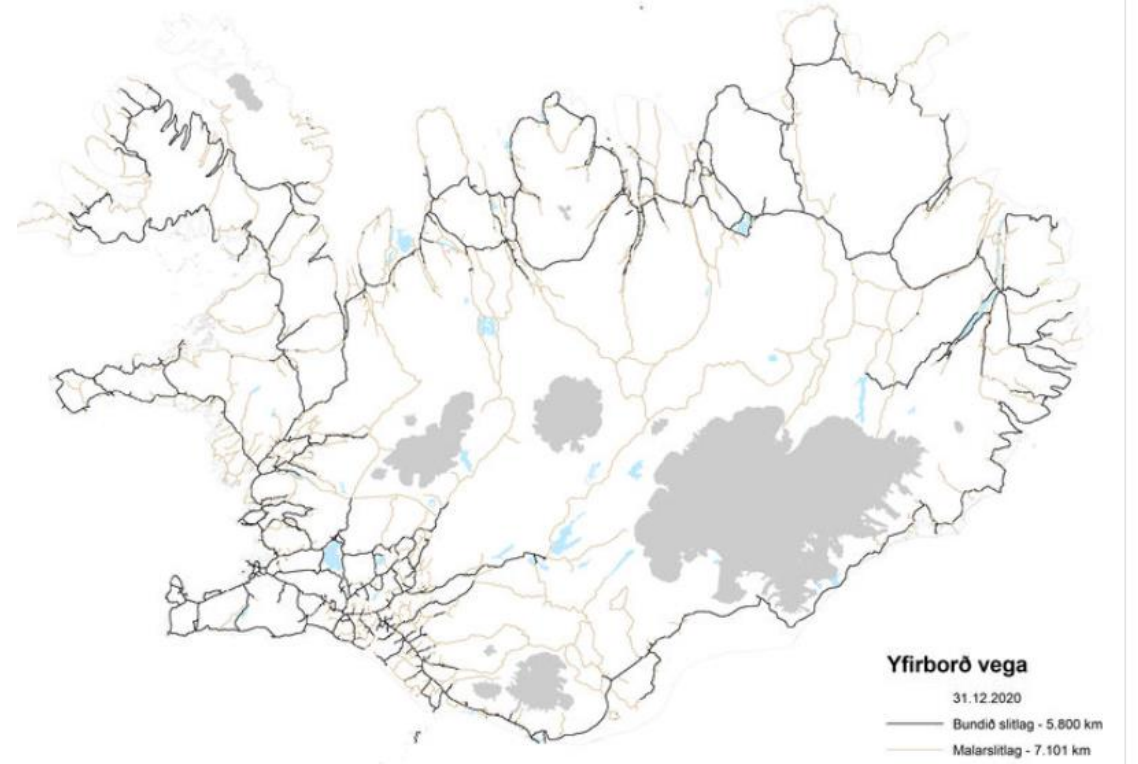
Kostir klæðingar umfram malbik

Ódýrt
Fljótlegt að leggja
Minni umferðartafir v vinnu
Betra viðnám (en þó aðeins meðan er nýtt)

Staðan í dag

- Vegagerðin sér um 13.000 km af vegum
- Um 5800 km eru með bundnu slitlagi
- Aðeins um 9-10% af því er malbik
  - Heimild: <http://www.vegagerdin.is/vegakerfid/slitlog/>
- Malbik er á þjóðvegum út frá Reykjavík til Keflavíkur, upp í Borgarnes og rétt austur fyrir Selfoss, auk einstakra kafla á Suðurlandi og gegnum Akureyri.

Mynd, Vegagerðin

- Annars er malbik aðeins að finna á þéttbýlisstöðum og hefur farið vaxandi undanfarin ár með tilkomu færanlegra malbikunarstöðva sem geta komið tímabundið á staðinn.

Staðan í dag

- Líklegt er að 10-15% af þeim vegum sem eru með klæðingu sem bundið slitlag séu undir of miklu álagi til að aðferðin teljist heppileg.
- Þetta gætu verið 600-800 km
- Vandamál sem tengjast klæðingu undir of miklu álagi eru vel þekktar:
  - Klæðing þolir illa snöggar hitabreytingar
  - Blæðingar að vetri hafa valdið tjóni
  - Sumarblæðingar vegna hita að sama skapi
  - Öryggi verður ábótavant
  - Klæðing bætir litlu við burð vega
  - Ending er stutt við þessar aðstæður og mikið viðhald

Bílstjórar hafa ekki séð aðrar eins tjörublæðingar áður: „Eins og að baða dekkinn í karamellu“ - Vísir

Þjóðvegurinn norður til Akureyrar virðist hafa blætt mikið í kvöld og hafa bílstjórar og öikumenn orðið fyrir tjóni. Vegklæðning hefur þakið dekk bíla og kannast bílstjórar ekki við að hafa séð annað eins.

[visir.is](https://www.visir.is) / Samúel Karl Ólason

Mynd: Ívar Sæmundsson - Austfjarðaleið

/ WE OPEN THE WAY

Staðan í dag

- Lausnin gæti verið að leggja malbik yfir þá vegarkafla sem þola ekki álagið.
- Hér er þó að mörgu að hyggja:
  - Ekki er allstaðar nægur burður í vegstæðinu sjálfu. Burðarþol vega ábótavant
  - Vegir eru nokkuð víða ekki nægjanlega breiðir

Víða þarf því að leggja í kostnaðarsamar aðgerðir áður en réttlætanlegt er að leggja malbiks-slitlag yfir klæddan veg.

Malbikun á Þingvöllum. Ljósmynd Colas

Undanfarin ár hefur Vegagerðin valið í meira mæli malbik sem slitlag á nýuppgerða vegi. Má nefna veginn um Þjóðgarðinn á Þingvöllum, vegarkafli á Biskupstungnabraut ofl

STAÐSETNING MALBIKUNARSTÖÐVA OG BIKTANKA Á ÍSLANDI

Til að hægt sé að malbika og klæða vegi þarf malbikunarstöðvar og afgreiðslu á þjálbiki eða bikþeytu

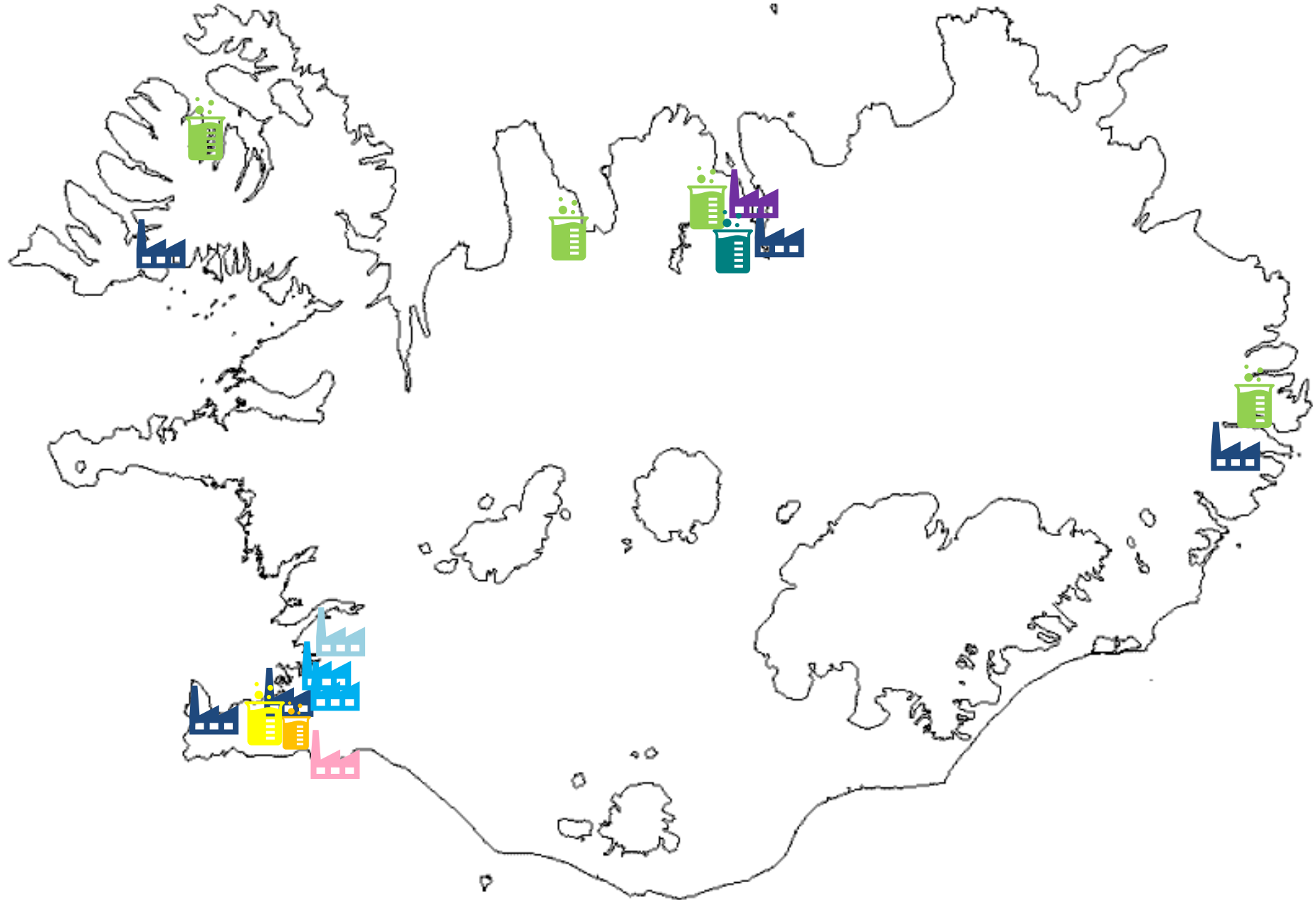
HAMPS

EMULSION PROD.

BITUMEN DEPOT

Kostnaður við malbikun

- Grófa myndin er þessi. Í malbik þarf steinefni, bik, íblöndunarefni og stöð sem hitar og þurrkar steinefnið og blandar öllu saman.
- Stór kostnaðarliður er flutningur malbiks á verkstað og fer eðlilega vaxandi með fjarlægð frá blöndunarstöð
- Þriðji þátturinn er útlögnin sjálf með tilheyrandi tækjum og mannskap

Kostnaður við malbik úr íslensku steinefni
Dæmi

Kostnaður við malbiksframleiðslu (Reykjavík og Akureyri)		
Grófa myndin	kr/km	kr/tonn malbiks
Steinefni		3.000
Flutningur steinefnis að malbikunarstöð	484	1.500
Bik m.v 6% uppskrift		5.322
Flutningur á biki að stöð	694	129
Olía og íblöndunarefni		1.037
Framleiðsla og afgreiðsla		5.000
Stjórnun, gæðaeftirlit, hagnaður		3.198
	Alls án vsk	19.186
	vsk 24%	4.605
	Alls tonnverð frá stöð með vsk	23.790

Kostnaður við malbikun

- Flutningskostnaður vegur mjög mikið ef flytja þarf malbik um langan veg
- Malbik framleitt í Reykjavík og flutt hálf leiðina til Akureyrar kostar því um **33.000** kr per tonn komið á staðinn

Flutningskostnaður á heitu malbiki
Dæmi

Flutningskostnaður malbiks frá stöð að útlögn		
Vegalengd frá stöð v tonnverð	km	kr/tonn
Dæmi RVK - Selfoss	56	3.000
Dæmi RVK - Borgarnes	74	4.000
Dæmi RVK - 1/2 leiðin Akureyri	194	9.000
Meðalverð upp að 30 km frá stöð	30	1.400

Kostnaður við malbikun - mögulegur sparnaður

- Með því að staðsetja malbikunarstöð í ímyndaðri námu miðja vegu milli Reykjavíkur og Akureyrar verður kostnaður við malbikun allt að 30 km í báðar áttir verulega lægri.
- Ekki þarf að flytja steinefni að stöðinni en á móti hækkar flutningur á biki
- Malbikið verður ódýrara
- En stóri munurinn verður í flutningi á malbikinu

Kostnaður við malbik úr íslensku steinefni
Dæmi ef framleiðsla er staðsett í námu

Kostnaður við malbiksframleiðslu		
(Færanleg stöð í námu 194 km frá Reykjavík og Akureyri)		
Grófa myndin	kr/km	kr/tonn malbiks
Steinefni		3.000
Flutningur steinefnis að malbikunarstöð	484	0
Bik m.v 6% uppskrift		5.322
Flutningur á biki að stöð	694	577
Olía og íblöndunarefni		1.037
Framleiðsla og afgreiðsla		5.000
Stjórnun, gæðaeftirlit, hagnaður		2.987
	Alls án vsk	17.923
	vsk 24%	4.301
	Alls tonnverð frá stöð með vsk	22.224

Malbik framleitt í námu og flutt á verkstað í nágrenni hennar kostar því um **23.600** kr per tonn komið á staðinn eða nálægt 30% minna en frá RVK eða Akureyri

Kostnaður við malbikun v klæðingu

- Rannsóknarspurningin, er þetta raunhæft ?
- Samkvæmt opinberum tölum í útboðum og verði á bindiefni kostar um **800-1000 kr/m²** að leggja einfalda klæðingu með 8/11 mm steinefni (20-25 kg af efni, þykktin er að hámarki stærsta steinastærðin)
- Malbikið verður ódýrara eftir því sem það er þynnra. Ef miðað er við kostnað við útlögn upp á 600 kr/m² og 3 cm þykkt malbik sem er 75 kg af efni verður heildarkostnaður **2.370 kr/m²** og nálægt **3.000 kr/m²** fyrir 4 cm lag.

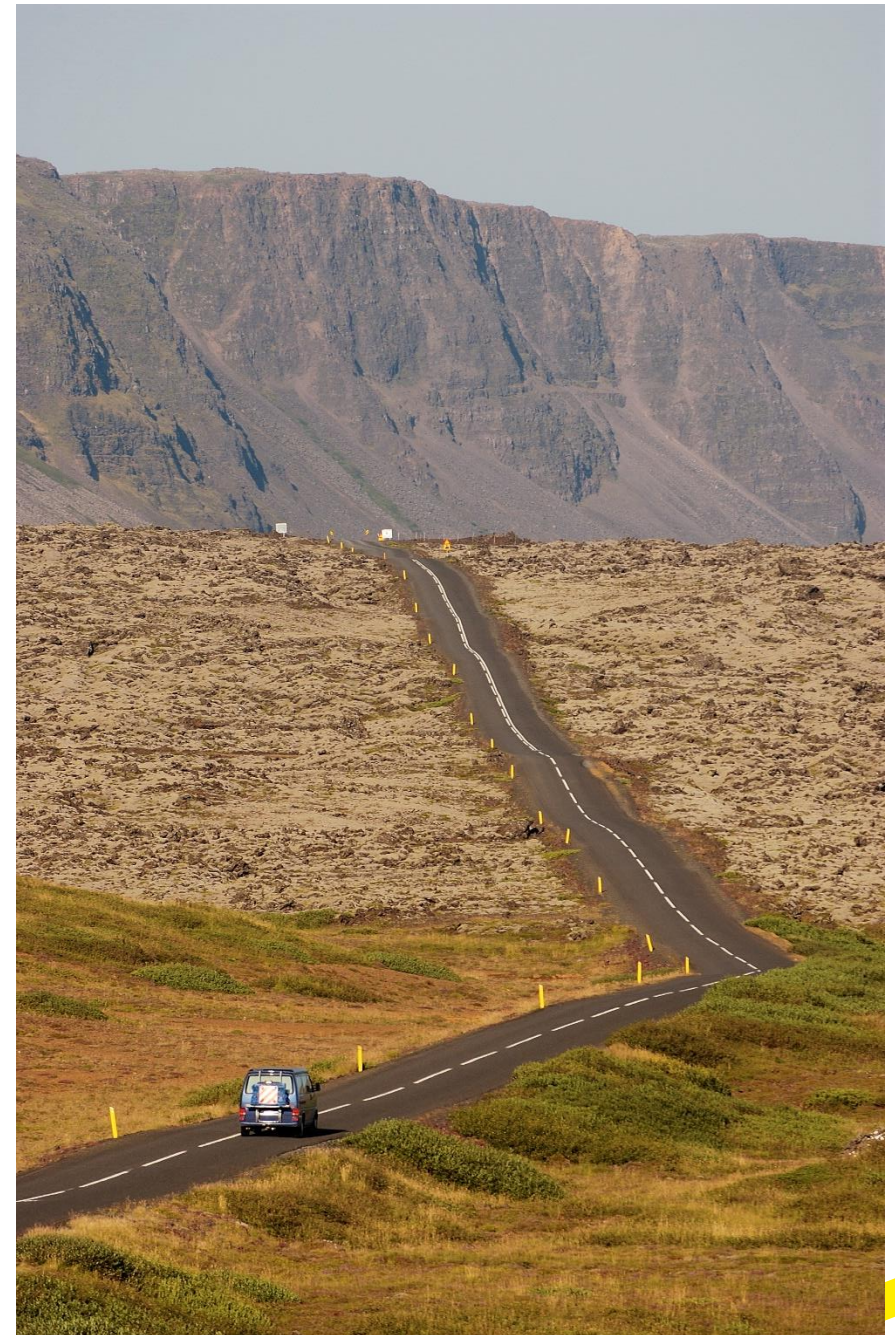

Hvernig vinnum við þetta áfram ?

- Rannsóknarspurningin, er þetta raunhæft ?
- Vegagerðin og fjárveitingavaldið ein geta svarað spurningunni að lokum
- En það sem þarf að hafa í huga eru eftirfarandi aðalatriði:
  - Mögulegar námur og þar með staðsetningar færanlegrar malbikunarstöðvar
  - Efnisgæði í námum
  - Gera áætlun til dæmis til 10 ára
  - Styrkja þá vegarkafla sem þess þurfa
  - Þjóða út efnisvinnslu
  - Þjóða út framkvæmdahliðina

Skoðum Reykjavík - Akureyri

○ Borgarnes
↕
● Akureyrarbær

Um Vesturlandsveg, Norðurlandsveg
3 klst, 58 mín - 313 km

Leiðin RVK – AK
er sem kunnugt
er 388 km en um
75 km af leiðinni
er nú þegar
malbikuð

○ Borgarnes
↕
● Akureyrarbær

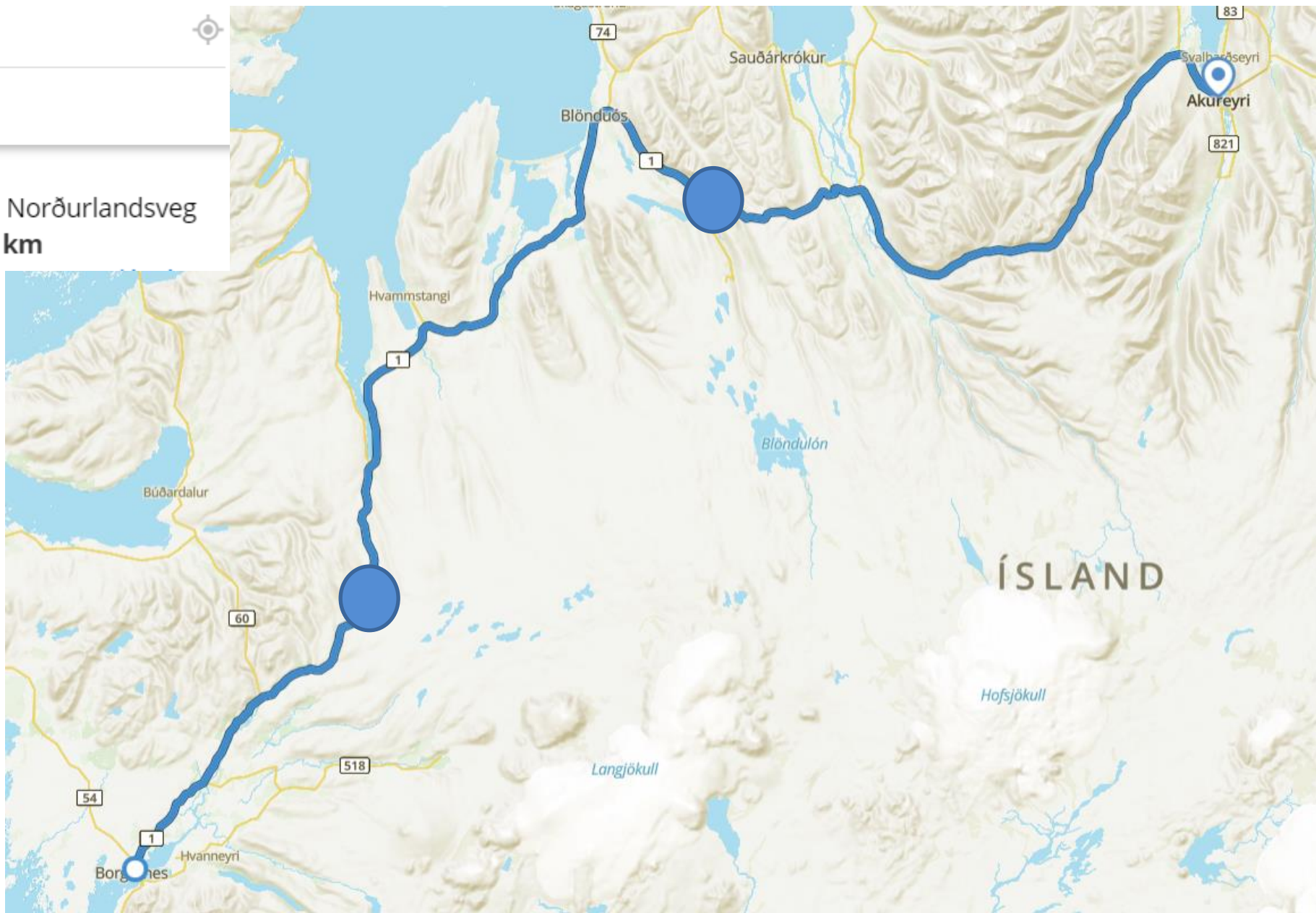

Um Vesturlandsveg, Norðurlandsveg
3 klst, 58 mín - 313 km

Ef leiðinni er skipt
upp í max 60 km
frá stöð þyrfti að
finna tvær námur
T.d uppi á
Holtavörðuheiði
og á milli
Blönduósar og
Varmahlíðar.
Akureyri myndi
dekkja 60 km
þaðan yfir
Öxnadalshéiði

WE OPEN THE WAY

○ Borgarnes
↕
● Akureyrarbær

Um Vesturlandsveg, Norðurlandsveg
3 klst, 58 mín - 313 km

Ef leiðinni er skipt upp í max 30 km frá stöð þyrfti að finna 4-5 námur T.d í Norðurárdal, við Hvammstanga við Blönduós og austan við Varmahlíð. Akureyri myndi dekkja 30 km þaðan upp að Öxnadalsheiði

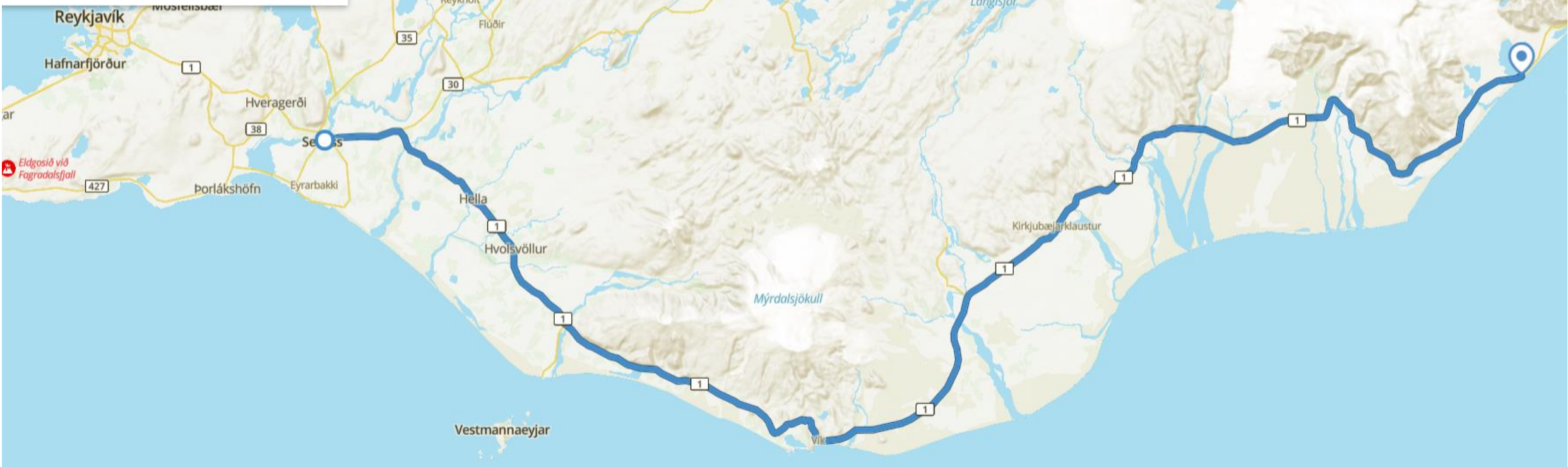

Selfoss

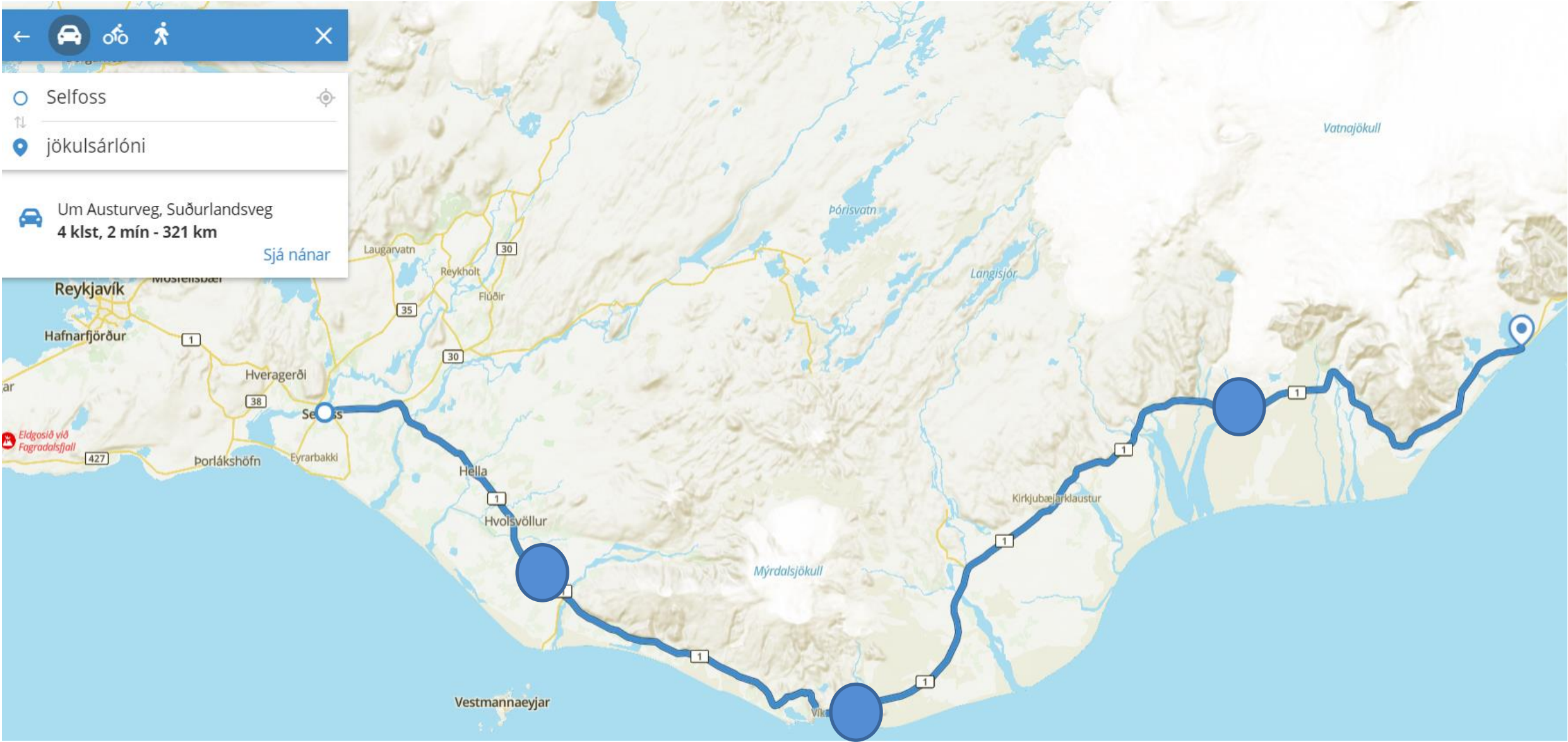
jökulsárlóni

Um Austurveg, Suðurlandsveg
4 klst, 2 mín - 321 km

Sjá nánar

WE OPEN THE WAY

WE OPEN THE WAY

Selfoss

jökulsárlóni

Um Austurveg, Suðurlandsveg
4 klst, 2 mín - 321 km

Sjá nánar

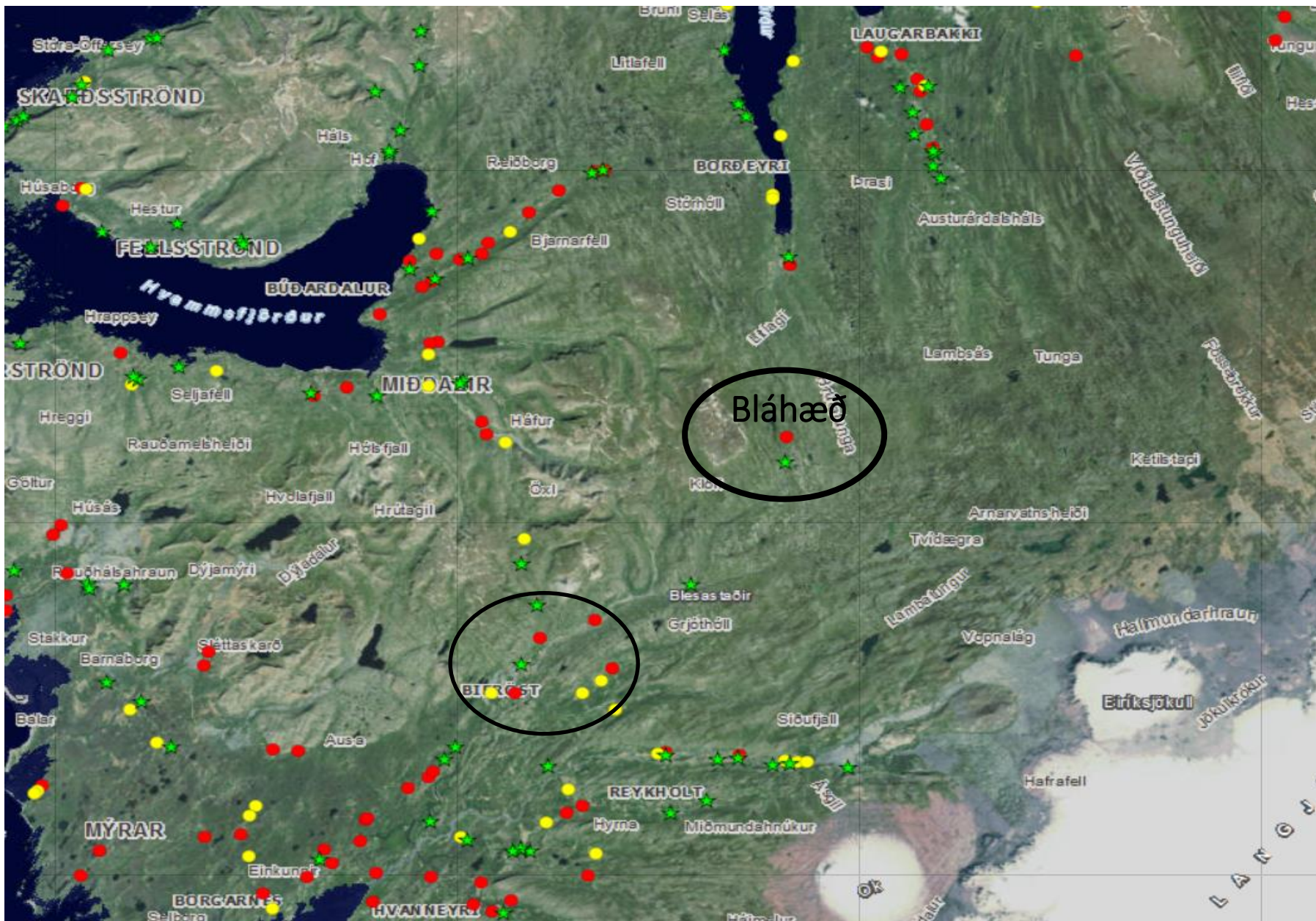
WE OPEN THE WAY

Vegagerðin er með gagnagrunn yfir allar námur sem opnaðar hafa verið

Rauður punktur býðir námur í notkun

Um sumar þeirra eru til talsverð gögn og hægt að nýta þennan grunn til að gera áætlanir

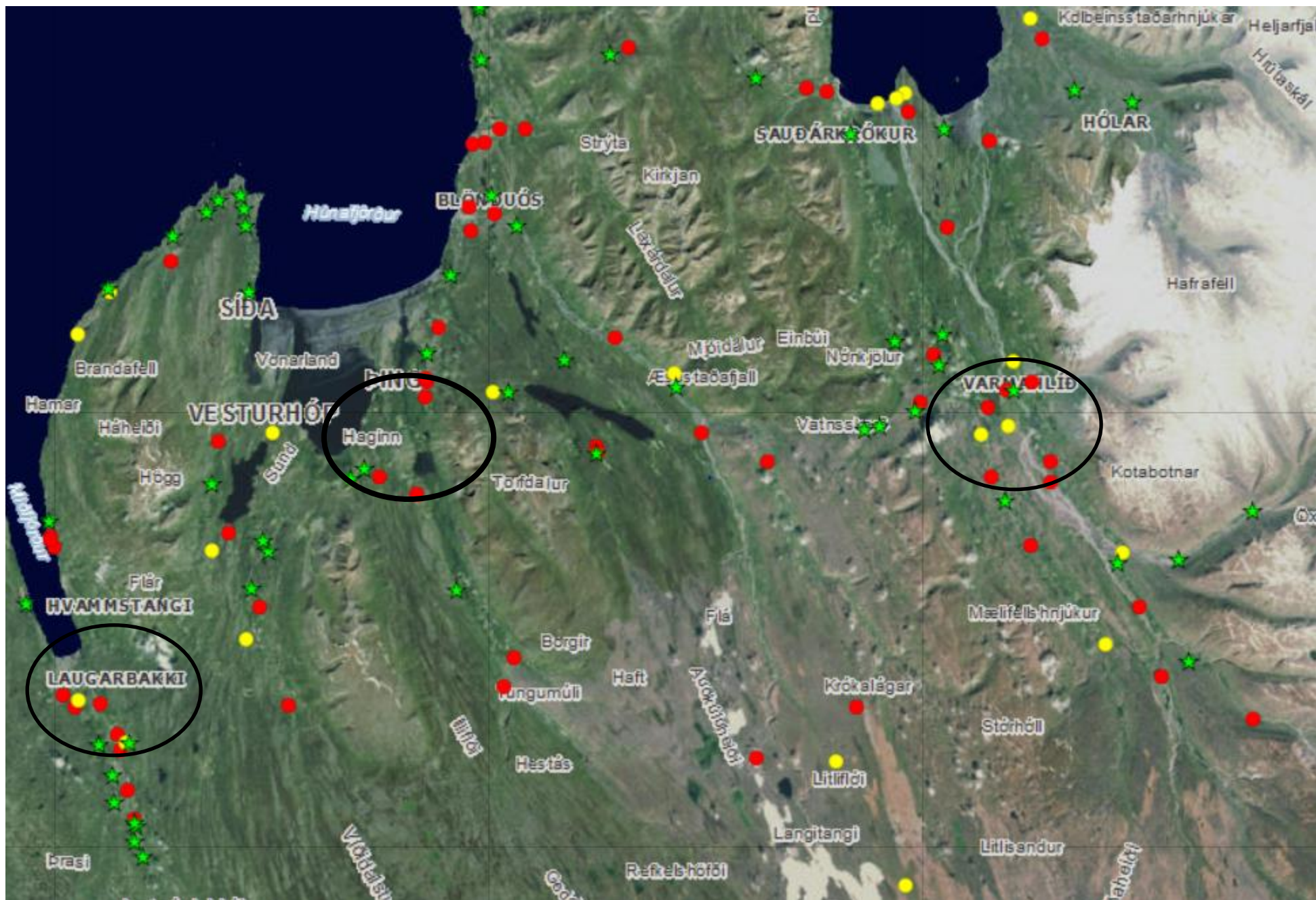

Nálægt
Hvammstanga

Í Húnaþingi

Við Varmahlíð

Dæmi úr gagnagrunni
Vegagerðarinnar

Náman við Bláhæð á
Holtavörðuheidi

Mikið notuð í
framleiðslu á efni til
klæðinga

Berggreining

Náma: 15908 (501-14-14) Bláhæð
Gerð námu: Storkubergsnáma
Staðarflokkun: Náma
Vegur:
Stöð námuv.:
Dags. útskriftar: 9.9.2021 0

Verktaki/verk:

Rnr.	Sýni	Hönnunarst.	Gryfja	Dýpt	Max. kornast.	Kornastærðarbil	Vegna
1992-Rb-44600	001						(ekki vitað)

Sýnisgerð: (ekki vitað)
Ávölun: (ekki vitað)
Hreinleiki: (ekki vitað)

Kýlni: (ekki vitað)
Áferð: (ekki vitað)
Styrkur: (ekki vitað)

Berggerð, ummyndun, þéttl.

	Fj. korna	%	Gfl. vegag./steypu
Basalt, ummyndað, þétt	982	98,3	2
Basalt, mjög ummyndað, (óþekkt/á ekki við)	17	1,7	3

	Vegagerð: Fj. korna		Steypa: Fj. korna	
	Fj. korna	%	Fj. korna	%
1. flokkur	0	0	0	0
2. flokkur	982	98	982	98
3. flokkur	17	2	17	2

Rannsókn á berggæðum

Verktaki/verk:

Náma: 15908 (501-14-14) Bláhæð
Gerð námu: Storkubergsnáma
Staðarflokkun: Náma
Vegur:
Stöð námuv.:
Dags. útskriftar: 9.9.2021

Rnr.	Sýni Hönnunarst.	Gryfja	Dýpt	Max. kornast.	LA	Bg	Kúlnakvörn	Frostþol
1992-Rb-44600	001				11,2			
2001-Rb-1124	001						13,6	
2015-NMÍ-2723	001				11,6			
2017-NMÍ-1521	001				10,6		13,2	
2017-NMÍ-1521	002				10,4		13,8	

Bláhæð

Sterkt og gott steinefni til vegagerðar

LA gildi undir 12 og Kúlnakvörn undir 14

Berggreining

Náma: 19529 (722-01-01) Hnjúksnáma

Gerð námu: Setnáma

Staðarflokkun: Náma

Vegur:

Stöð námuv.:

Dags. útskriftar: 9.9.2021 0

Dæmi
Hnjúksnáma í
Húnaþingi

Verktaki/verk:

LA gildi < 12

Rnr.	Sýni	Hönnunarst.	Gryfja	Dýpt	Max. kornast.	Kornastærðarbil	Vegna
2021-Vg-0032	001				1,6	8-11,2	Vegagerðar

Uppsalanáma
þar rétt hjá

Sýnisgerð: Malað berg
Ávölnun: Köntuð
Hreinleiki: Hrein

Kýlni: Kúbísk
Áferð: Hrjúf
Styrkur: Sterk

Kleifarhorn
við Blönduós

Berggerð, ummyndun, þéttl.	Fj. korna	%	Gfl. vegag./steypu
Basalt, ummyndað, þétt	9	4,7	2
Basalt, ummyndað, þétt	2	1,0	2
Basalt, ummyndað, þétt	2	1,0	2
Basalt, lítilega ummyndað, þétt	164	85,4	1
Basalt, lítilega ummyndað, þétt	3	1,6	1
Líparít, ferskt, þétt	1	0,5	2
Díabas, ferskt, þétt	8	4,2	1
Díabas, ummyndað, þétt	3	1,6	2

	Vegagerð: Fj. korna		Steypa: Fj. korna	
	Fj. korna	%	Fj. korna	%
1. flokkur	175	91	175	91
2. flokkur	17	9	17	9
3. flokkur	0	0	0	0

Lokaorð – og er þetta þá raunhæft?

- Á milli Reykjavíkur og Akureyrar eru um 313 km sem eru með klæðingu sem bundið slitlag*
- Ef miðað er við 7,5 metra breitt slitlag gerir það rúma 2,3 milljónir m²
- Kostnaðurinn við að malbika þá m² með 4 cm þykku lagi úr námum er því um 7 milljarðar
- Það er auðvitað ekki hreinn kostnaður því ef ekkert er að gert þarf að klæða þessa leið.
- Einföld klæðing alla leiðina kostar 1,9-2,3 milljarða og ekki ólíklegt að ending malbiksins sé þreföld á við klæðingu á þessari leið
- Þetta þarf þó að rannsaka betur

Færanleg malbikunarstöð. Ljósmynd Colas

Lokaorð – og er þetta þá raunhæft?

- Ef sú er raunin að 4 cm malbik endist þrefalt lengur en einföld klæðing þarf ekki lengra reikningsdæmi en þetta
- Við eigum nokkra vegarkafla sem vert er að skoða til að leggja mat á þetta eins og stuttan kafla við Bifröst sem malbikaður var fyrir sennilega 12 árum og er í góðu lagi (reyndar úr innfluttu steinefni)
- Hve oft hefur verið lögð klæðing á vegarkaflana í kring á þeim tíma ?

Lokaorð – og er þetta þá raunhæft?

- Ótalið er að sú aðgerð að framleiða malbik með færanlegum stöðvum í námum lækkar kolefnisspor verulega miðað við lengri flutninga
- Stytttri flutningar auka gæði malbiks
- Blæðingavandamál væru úr sögunni
- Aðrir kostir malbiks áður upptaldir tikka inn

- Að mínu mati er að minnsta kosti fullkomlega raunhæft að Vegagerðin skoði þennan kost og komi á fót vinnuhóp til að rýna valkosti og gera áætlun um aðgerðir.

- Ég tel að það sé fullkomlega raunhæft að leiðin Reykjavík – Akureyri sé með malbiksslitlagi alla leið eftir 10 ár.

- Takk fyrir

